

BİR

Bilmemkim McBilmemkim'in göğsüme silah dayayıp bana kedi dediği ve beni ölümle tehdit ettiği gün, sütçünün de öldüğü gündü. Sütçüyü vuranlar devletin suikast timindendi ve bu adamın vurulması benim umurumda değildi. Başkalarının umurundaydı ama. Bunlardan bazısı da beni, deyim yerindeyse “uzaktan bilen ama benimle konuşmamış” kişilerdi. Gıyabımdaysa bolca konuşulurdu çünkü bu kişiler tarafından ya da büyük ihtimal birinci kayınbiraderim tarafından çıkarılan söylentiye göre sütçüyle ilişkim vardı ve ben on sekiz yaşındaydım, o ise kırk bir. Adamın yaşını bilmemin nedeni, vurulmasıyla birlikte haberin basına düşmesi değil, dedikoducular arasında daha evvelden, vurulma olayının aylar öncesinden beri süren konuşmalardı, kırk bir ve on sekizi iğrenç buluyorlardı, yirmi üç yaş fark iğrençti, adam evliydi, benim tarafımdan kandırılmaya gelmemeliydi, ne de olsa sessiz sakın ve silik görünüp saman altından su yürüten çok insan vardı. Anlaşılan sütçüyle bu ilişki benim de hatamdı. Oysa ilişkim yoktu sütçüyle. Ondan hoşlanmazdım ve peşime düşmesi, ilişkiye girmeye çalışması gözümü korkutmuş, aklımı karıştırmıştı. Birinci kayınbiraderimden de hoşlanmazdım. Başkalarının seks hayatıyla ilgili

yalanlar uydurma yönünde karşı konulmaz bir dürtüsü vardı. Benim seks hayatımla ilgili. Henüz küçüklüğümde, on iki yaşında, uzun zamandır birlikte olduğu erkek arkadaşından aldatılarak ayrılan ablamın teselli ilişkisinde boy gösteren bu yeni adam, onu hamile bırakmış, sonra da apar topar evlenmişlerdi. Adam tanıştığımız andan itibaren bana, benimle ilgili –yabani çekiciliğim, kıçım, kukum, kutum, paketim, muhalifliğim, tek heceli yerim– müstehcen imalarda bulunmuş ve anlamadığım cinsel sözler kullanmıştı. Sözleri anlamasam da cinsellikle ilgili olduklarını kavradığının farkındaydı. Ona zevk veren de buydu zaten. Otuz beş yaşındaydı. On iki ve otuz beş. Bu da yirmi üç yaşlık bir farktı.

8

O böyle imalarda bulunur ve kendinde bu imaları yapmaya hak görürdü, bense hiç konuşmazdım çünkü bu kişiye ne tepki vereceğimi bilemezdim. Yorumlarını asla kız kardeşimin yanında yapmazdı. Kardeşim ne zaman gitse adamın içinde âdeta bir düğme çevrilirdi. İyi yanından bakarsak fiziksel anlamda gözümü korkutmazdı. O zamanlarda, o yerde, insanları ölçüp biçmede ana kıstas şiddetti ama ben bunun birinci kayınbiraderde olmadığını, onun böyle bir bakış açısına sahip olmadığını görür görmez anlamıştım. Yine de tehditkâr mizacı beni her seferinde donup kalmaya iterdi. Yani adam pisliğin tekiydi, kız kardeşim ise hamileliği, uzun ilişkiden çıktığı erkeği hâlâ sevmesi, yaptıklarına inanamaması, özlenmeyişiine –ki özlenmiyordu– akıl erdirememesi yüzünden kötü vaziyetteydi. Eski adam şimdi başka yerde, başkasıylaydı. Kardeşimse yanı başındaki adamı, evlendiği bu yaşça büyük insanı tam olarak göremezdi çünkü onunla ilgilenemeyecek kadar genç, mutsuz ve –bu adama değilse de– âşıktı. Sıkıntıda olduğunu bildiğim halde ona gitmeyi bırakmıştım çünkü adamın laflarıyla imalarına katlanamıyordum. Bu adamın bana ve kız kardeşlerime yol yapması ve üçümüz tarafından –doğrudan, dolaylı, kibarca, siktirle– terslenmesiyle geçen altı yılın ardından, yine davetsiz ama

çok daha ürkütücü, çok daha tehlikeli olan sütçü çıktı sahneye.

Kimin sütçüsü olduğunu bilmiyordum. Bizim sütçümüz değildi. Kimsenin sütçüsü değildi bence. Süt siparişi almıyordu. Sütle en ufak ilgisi yoktu. Hiçbir zaman süt dağıtımını yapmamıştı. Üstelik süt kamyonu da yoktu. Onun yerine arabaları vardı, farklı türde arabalar; kendisinin aksine genelde gösterişli arabalar. Yine de bu adamı ve arabalarını ancak o, arabalarıyla kendisini gözüme sokmaya başladığında fark ettim. Bir de minibüsü vardı; küçük, beyaz, alelade, her şekle bürünen. Zaman zaman onun direksiyonunda da görülürdü.

Bir gün *Ivanhoe* okuyarak yürüdüğüm sırada, arabalarından biriyle yanımda belirdi. Kitap okuyarak yürüdüm sıklıkla. Bir yanlışlık görmüyordum bunda ama sonradan aleyhime kanıtlar arasına eklendi. “Yürürken okumak” kesinlikle o listedeydi.

“Sen şu bilmemnelerin kızlarından değil misin? Filanca babandı, değil mi? Erkek kardeşlerin falan, filan, falan, filan hokey takımındaydı, değil mi? Atlasana. Bırakayım seni.”

Tüm bunlar kapıyı açmaya koyulduğunda, gelişigüzel bir havayla söylenmişti. İrkilerek başımı kitaptan kaldırmıştım. Arabanın yaklaştığını duymamıştım. Direksiyondaki adamı daha önce görmemiştim. Yardımseverlik mahiyetinde bir gülümseme ve dostane bir tavırla eğilmiş, bana bakıyordu. Ne var ki artık on sekiz yaşındaydım, “güler yüzlü, dostane ve yardımsever” beni daima teyakkuza geçiriyordu. Mesele arabayla bırakılmak değildi. Burada arabası olanlar sık sık durur, mahalleliye onları arabayla bırakmayı teklif ederdi. O günlerde arabalar henüz dört bir yanı sarmamıştı, toplu taşımacılık da bomba ve kaçırılma korkusu yüzünden kesintili sürüyordu. Kaldırım yanaşmacılığı ise terim olarak bilinse de uygulama olarak bilinmiyordu. Benim karşıma çıkmadığı ise kesindi. Öyle ya da böyle, arabayla götürülmek istemiyordum. Genel anlamıyla yani. Yürümeyi seviyordum çünkü; yürüyüp okumayı, yürüyüp düşünmeyi. Özel anlamdaysa bu adamla aynı arabaya binmek istemiyordum.

Öte yandan bunu nasıl söyleyeceğimi de bilmiyordum çünkü herhangi bir kabalık yapmamıştı ve isimlerini söylediğine göre ailemi, ailemin erkeklerini tanıyordu, kaba olamazdım çünkü o da kaba değildi. O yüzden de bocaladım ya da donup kaldım ki bu kabalıktı. “Yürüyorum ben,” dedim. “Kitap okuyorum.” Kitabı gösterdim; *Ivanhoe* yürümeyi, yürümenin gerekliliğini açıklayacaktı sanki. “Arabada da okuyabilirsin,” dedi ama ben buna ne tepki verdiğimi hatırlamıyorum. Sonunda bir kahkaha attı, “Boş ver, dert etme. Keyfini çıkar,” dedi, arabanın kapısını kapayıp uzaklaştı.

İlk seferde olup bitenler bundan ibaretti ama... Söylenti çıkarmaya yetmişti. En büyük kız kardeşim beni görmeye geldi çünkü kocası, şimdi kırk bir yaşında olan kayınbirader, beni görsün diye göndermişti. Bilgi verip uyaracaktı. Adamın tekiyle konuşurken görüldüğümü söyledi.

10

“Siktir lan,” dedim. “*Görülmüşüm* de ne demek? Kim tarafından? Kocan mı?”

“Beni dinlesen iyi edersin,” dedi ama dinlemeyecektim; kocası yüzünden, kocasının çifte standartları yüzünden ve kendisinin bunlara katlanması yüzünden. O sırada farkında değildim ama kocasının kaç zamandır süren sataşmaları için kız kardeşimi suçlamıştım ve suçlamaya devam ediyordum. Farkında değildim sevmediği ve şüphesiz saygı duymadığı halde bu adamla evlendiği için onu suçladığımı. Ona saygı duyuyor olamazdı herhalde, biliyor olmalıydı adamın hovardalıklarını. Nasıl bilmezdi ki?

Terbiyemi takınmam konusunda tavsiye vermeye devam etmeye çalıştı, kendime kötülük ediyordum, ilgilenecek onca adam varken... Bu noktada canıma tak etti. Öfkelendim, biraz daha küfrettim çünkü kız kardeş küfrü sevmezdi ve onu yanımdan göndermenin tek yolu buydu. Sonra da pencereye çıkıp arkasından bağırarak, o ödleğin bana söyleyecek lafı varsa gelsin kendi söylesin, dedim. Hataydı bu; duygusallığa kapılmam,

duygusallığımın görülüp duyulması, pencereden sokağa bağır-
mam ve kendimi akışa kaptırmam... Genelde böyle durumlara
düşmemeyi başarırdım. Ama şimdi öfkeliydim. Öyle bir öfkem
vardı ki; sümsük bir eş olduğu, kocası ne derse eksiksiz yaptığı
için kız kardeşe ve kendi alçaklığını bana yüklemeye çalıştığı
için o adama karşı. İnadımın, “sen kendi işine baksana”nın
içimde yükseldiğini hissediyordum. Ne yazık ki bu ne zaman
olsa âdeta sapıklaşır, tecrübelerden ders almayı reddeder, öfkey-
le kalkıp zararlar oturdum. Sütçü ve hakkımdaki söylentiye
gelince; üstünde bile durmadan kulak ardı ettim. Bu bölgede
ezelden beri herkes herkesin işine alabildiğine burnunu sokar-
dı. Dedikodu sel gibi taşar, boşalır, gelir ve gider, bir sonraki
hedefine doğru akardı. Bu yüzden de sütçüyle ilişki meselesine
önem vermedim. Ardından adam yine bir yerden bitiverdi; bu
defa ben yukarısı ve aşağısında su depoları olan parklarda ko-
şarken, arabasız çıktı karşıma.

Yalnızdım ve bu sefer bir şey okumuyordum çünkü koşar-
ken asla okumam. O ise yine yoktan var olmuşçasına, önceden
hiç bulunmadığı bir yerde, yanı başımda belirip adımlarıma
ayak uydurdu. Bir anda birlikte koşmaya başladık, hep böyle
koşarmışız gibi görünüyorduk, bense bir kez daha, bu adamla
sonuncusu hariç her karşılaşmamda olacağı gibi irkildim. Önce
konuşmadı, bense konuşmadım. Sonra o konuştu ama lafa or-
tasından girdi, sanki onunla hep böyle lafa ortasından girerek
sohbet ediyorduk. Sözleri kısaydı ve koşma tempom yüzünden
biraz zorlanıyordu, bahsettiği şeyse işyerimdi. İşimden haberi
vardı; nerede çalıştığım, neler yaptığım, çalışma saatle-
rimden, günlerimden ve kaçırılmadığı zamanlarda iş için ka-
sabaya gitmek üzere sabahları bindiğim sekizi yirmi geçe oto-
büsünden. Eve dönüşte bu otobüse hiç binmediğimi de beyan
etti. Doğru söylüyordu. Hafta içi her gün, yağmur yağsın güneş
açsın, top atılsın bomba atılsın, isyan olsun direniş olsun, dai-
ma gözüm son okuduğum kitapta, yürüyerek eve dönmeyi ter-

cih ederdim. O kitap da bir on dokuzuncu yüzyıl kitabı olurdu çünkü yirminci yüzyıl kitaplarını sevmezdim çünkü yirminci yüzyılı sevmezdim. Şimdi geriye dönüp bakınca, sanırım sütçü bunları da gayet iyi biliyordu.

Yukarı uçtaki su rezervi boyunca yürürken söyledi sözlerini. Aşağı uçta, çocuk parkı yakınında daha küçük bir rezerv de vardı. İleriye doğru bakıyordu bu adam, bir yandan da benimle konuşuyor ama bir kez olsun bana dönmüyordu. Bu ikinci karşılaşma boyunca bana dair tek bir soru sormadı. Yanıt bekler gibi bir hali de yoktu. Yanıt verebileceğimden de değil gerçi. Ben hâlâ “nereden çıktı bu herif?” kısmındaydım. Hem ne diye beni tanıyormuş, birbirimizi bilmediğimiz halde biliyormuşuz gibi davranıyordu? Yanımda olmasına aldırıldığım halde neden aldırmadığımı farz ediyordu? Neden şu koşuyu durdurup bu adama beni rahat bırak diyemiyordum? Gelgelelim “Nereden çıktı bu herif” dışında kalan düşünceler, çok daha sonraları aklımda belirdi ki daha sonraları derken kastettiğim bir saat sonrası değil. Yirmi yıl sonrası. O dönemde, fiziksel şiddet içeren bir dokunuş söz konusu değilse, apaçık bir sözlü hakarete maruz kalınmadıysa, çevreden iğneleyici bakışlar gelmiyorsa ortada bir sorun olmadığını temel kural olarak benimseyen, diken üstü bir toplumda yetişmiş on sekiz yaşında biri olarak, nasıl var olmayan bir şeyin saldırısı altında olabilirdiniz ki? On sekizimde nelerin hakka tecavüz oluşturduğunu doğru düzgün bilmiyordum. Bir hissiyatım, belli bir sezgim, kimi durumlar ve insanlara karşı bir çekincem vardı ama önsezi ve çekincenin geçerliliği olduğunu bilmiyordum; yanıma gelen birinden ya da hiç kimseden hoşlanmama, onlara katlanmak zorunda kalmama hakkına sahip olduğumdan habersizdim. O günlerde tek becerebildiğim, söz konusu kişinin söylemekle kendisini dostane ya da yardımsever kılacağını sandığı şeyi çabucak söyleyip gitmesini ummaktı. Ya da kendim fırsatını bulduğum anda, kibarca ve hızla uzaklaşmak.

Bu ikinci görüşmede sütçünün benimle ilgilendiğini, bana asıldığını anladım. Benimle ilgilenmesinden hoşlanmadığımı ve ona karşı aynı şeyleri hissetmediğimi de anladım. Ancak ilgisini iletme yönünde doğrudan bir söz sarf etmedi. Benden bir şey istememeye de devam etti. Fiziksel olarak da dokunmuyordu. İkinci görüşmede o âna dek bir kere bile bakmamıştı bana. Üstelik benden büyüktü, hem de çok büyük, o yüzden de acaba ben mi yanlış anlıyorum, durum sandığım gibi değil mi, diye düşündüm. Koşu meselesine gelince; zaten halka açık alandaydık. Burası gündüzleri iki parkın birleşiminden oluşan bir alan, geceleriye meşum bir ortamdı, gerçi gündüzleri de meşum bir ortamdı. İnsanlar gündüz kısmının meşum olduğunu kabul etmeye yanaşmıyordu çünkü herkes gidebileceği en azından bir yer olsun istiyordu. Bu alan bana ait olmadığına göre benim orada koşmaya ne kadar hakkım varsa; yetmişli yıllarda çocukların orada alkol içmeye, seksenli yıllarda biraz daha büyüklerin orada tutkal koklamaya, doksanlı yıllarda yine daha büyüklerin orada eroin şırınga etmeye, şimdilerdeyse devlet güçlerinin devlet retçilerini fotoğraflamak için orada saklanmaya ne kadar hakkı varsa, bu adamın da orada koşmaya o kadar hakkı vardı. Devlet güçleri, retçilerin bilinen ve bilinmeyen tanıdıklarını da fotoğraflardı ki tam o anda işte bu oldu. Sütçüyle koşarak bir çalının yanından geçtiğimizde belirgin bir “klik” sesi geldi; üstelik o çalı klik sesi gelmeden yanından defalarca geçtiğim bir çalıydı. Sesin bu defa gelmesinin nedeni sütçü ve sütçünün müdahilliydi, bunu biliyordum. “Müdahillik” derken kastettiğim bağlantılılığı, “bağlantılı” derken kastettiğim aktif isyanı, “aktif isyan” derken kastettiğimse söz konusu yerde var olan siyasi sorunlar nedeniyle devlet düşmanı retçi olmasıydı. Şimdi ben de bir yerlerdeki bir dosyada, bir yerlerdeki bir fotoğrafta, bir zamanlar bilinmeyen ama artık kati biçimde bilinen tanışıklardan biri olacaktım. Sütçünün kendisi, duymaması imkânsız olduğu halde klikle ilgili hiçbir imada bulunmadı. Bense klik mesele-

sinin üstesinden, şu koşu bitsin diye tempomu artırarak ve sesi ben de duymamışım gibi yaparak geldim.

Gelgelelim koşuyu öyle yavaşlattı ki en sonunda yürümeye başladık. Nedeni genel anlamda formsuzluğu değil, koşuculukla alakasının olmamasıydı. Koşmaya en ufak ilgisi yoktu. O güne dek bir kez olsun görmediğim su rezervleri boyunca koşmalarının, koşuculukla alakası yoktu. Biliyordum, tüm o koşmaların benimle alakası vardı. Koşuyu tempolu yürüyüş için yavaşlattığını, nedenin bu olduğunu ima etti ama ben tempolu yürüyüşü bilirdim ve benim için koşu arası yürüyüş öyle bir şey değildi. Gelgelelim bunu ona söyleyemedim çünkü ondan daha formda olamazdım, çünkü kendi sistemim konusunda bu adamdan bilgili olamazdım, çünkü buralarda erkeklerle kadınların şartlandırılma şekli buna müsaade etmezdi. Bu alan “ben erkeğim sen kadınsın” alanıydı. Bu, kızsanız oğlana, kadınsanız erkeğe ya da kızsanız erkeğe neyi söyleyebileceğiniz ve neyi –en azından resmi olarak, en azından insan içinde, en azından sıkça– söylemeye izninizin olmadığı meselesiydi. Bu, erkeklere riayet etmediği, erkeğin üstünlüğünü teslim etmediği, hatta iyice ileri gidip erkeklerle ters düşmenin eşiğine geldiği düşünülen belli kızlara, kısacası dik başlı dişiye, kendinden fazla emin o cüretkâr türemüsamaha gösterilmemesi meselesiydi. Ancak tüm erkekler ve adamlar da böyle değildi. Bazısı bu hakarete uğramış erkeği komik bulur, gülerdi. Benim sevdiğim bunlardı ve belki-erkek arkadaş da onlardandı. Ona, birbirlerinden öğrendikleri halde Barbra Streisand’ın cırtlaklığına duyduğu öfkede birleşen; şu yeni filmde erkeklerin hiçbiri beceremezken, yarattığı o öldürdüğü için Sigourney Weaver’a gıcık olan; Kate Bush’a kedi gibi olduğu, kedilere de kadınlar gibi oldukları için tepki gösteren oğlanlar tanıdığımı söylediğimde kahkaha atar, “Hadi canım, kafa buluyorsun benimle. O kadar da kötü olamaz. Öyle mi sahiden?” derdi; tabii ona yaşadığım semtte, bina girişlerine parçalanmış kedilerin bırakıldığından, hatta bu yüzden kedi

nüfusunun azaldığından söz etmezdim. Onun yerine kapanışı, bünyesinde bir yumuşaklık olduğu görmezden gelindiği sürece Freddie Mercury'nin yerine kimsenin göz dikemeyeceğini söyleyerek yapardım ki bu sözler belki-erkek arkadaşı cezveyi bırakıp –tanıdığım onca insan içinde sadece onun ve arkadaşı şefin cezvesi vardı– kendini koltuğa atıp bir kahkaha daha basmaya sevk ederdi.

Salı geceleri, arada sırada perşembe geceleri, çoğu cumayı cumartesiye bağlayan gece, ardından her cumartesiye pazara bağlayan gece bulduğum “şimdiye dek neredeyse bir yıllık belki-erkek arkadaşımı” bu. Düzenimiz bazen istikrarlı bir şekilde çıkıyormuşuz gibi görünürdü. Bazen de hiç çıkmıyormuşuz gibi. Onun kesiminden birkaç kişi bizi doğru düzgün bir çift olarak görüyordu. Çoğuysa bize, şu çift olmayan çiftler gibi bakardı; düzenli görüşmeler de sırf bu sebeple doğru düzgün çift sıfatı atfedilmeyenler gibi. Ben doğru düzgün bir çift olmayı, resmi birlikteliği istemiş ve bunu belki-erkek arkadaşına bir noktada söylemişim ama o hayır, unuttun herhalde, ben sana hatırlatayım, demişti. Bir defasında denemiştik dediğine göre; onun benim sabit erkeğim, benim onun sabit kadını olmamı, doğru düzgün çiftler gibi buluşup, ayarlamalar yapıp sözde gelecekteki bir amaca doğru ilerlemeyi denemiştik. Sonra sen tuhaflaştın, dedi. Kendisi de tuhaflaşmış ama beni hiç öyle korku dolu görmemişti. O bunları söylerken, anlattıklarına dair hayal meyal şeyler anımsadım. Bir yandan da uyduruyor mu acaba, diye düşündüm. Aramızda var olanı da kaybetmeyelim diye şu sabit kadın ve sabit erkek fikrini rafa kaldırmayı önerdiğini söyledi ki ona göre bu fikir zaten benim “bundan sonra birbirimize duygularımızdan bahsedelim” yönündeki girişimimden ibaretti; bahsettiğimizde ödümün nasıl bokuma karıştığı ve duygularından, ondan da az bahsettiğim düşünülürse, böyle bir şeye muhtemelen baştan beri zerre kadar inancım olmamıştı. Dediğine

göre o, bunun yerine eskisi gibi çıkıp çıkmadığımızı bilmediğimiz “belki” alanına dönmemizi önermişti. Sonunda öyle yapmıştık ve ben sakinleşmişim, aynı şekilde o da sakinleşmişti.

Şimdi şu resmi “kadın erkek” alanına ve kadınların neyi söyleyip neyi asla söyleyemeyeceğine gelirsek; sütçü hızını kestikten sonra yavaşlayıp ardından koşmamı da engellediğinde hiçbir şey diyemedim. Bu defa da yine –en azından kasten– kabalık etmediği için, ben de kabalaşıp koşmaya devam edemezdim. O yüzden de yanımda olmasını istemediğim bu adamın beni yavaşlatmasına izin verdim, o da bu noktada bana koşmadığım zamanlarda yaptığım tüm o yürüyüşlerle ilgili bir şey söyledi; o sözleri hiç söylememesini ya da hiç duymamayı dilerdim. Kaygılandığını, emin olmadığını söyledi ve bunu derken yine yüzüme bakmadı. “Tüm bu koşmalardan, tüm bu yürümelerden emin değilim,” dedi. “Gereğinden çok bu koşmalar, yürümeler.”

16

Sonra tek kelime daha etmeden parkların ucundaki bir köşeyi dönerek gözden kayboldu. Tıpkı gösterişli arabayla geldiği zamanki gibi –aniden ortaya çıkışı, fiziki yakınlığı, cüretkârlığı, fotoğraf makinesinden gelen klik sesi, koşmalarım ve yürüyüşlerime yönelik yargılamaları ve yine aniden çekip gidişi– şimdi de kafa karışıklığı ve haddinden fazla bir ürkme söz konusuydu. Evet, şok gibi bir şeydi bu ama normalde fazlasıyla küçük, önemsiz, hatta şoke olunamayacak kadar olağan bir şey karşısında yaşanan türden bir şok. Yine de o şok yüzünden ancak eve döndüğümde, ancak saatler sonra, adamın işimden haberdar olduğu kafama dank etti. Eve nasıl geldiğimi de hatırlamıyordum çünkü o gittikten sonra öncelikle yeniden koşmaya, kendi programıma dönmeye, bu aniden ortaya çıkışı yaşanmamış ya da en azından bir anlam ifade etmiyormuş gibi davranmaya çalışmıştım. Ne var ki sonra dikkatim dağıldığı, aklım karıştığı, gerçekçi davranmadığım için yere atılmış bir dergiden kopan parlak sayfalara basıp kaydım. Jartiyer, çorap ve dantelli siyah bir şey daha giymiş uzun, kara ve asi saçlı bir kadının fotoğra-

finı taşıyan karşılıklı iki sayfa. Kadın geriye doğru yaslanmış, kendini bana açmış gülümserken kaydım, dengemi kaybettim ve yere devrilirken kadının “tek hecelisini” ayan beyan gördüm.